

ด่วนที่สุด

ที่ ผผ ๑๓๐๓/ ๓๕๕

สคค.

ส่ง : กสค.

รับที่ : ๘10288/67

2 ค.ค. 2567 เวลา 13.30 น.

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕
หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เรื่อง ปัญหาการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) บัญญัติให้
ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติ
ให้ถูกต้องครบถ้วน ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ โดยในหมวดดังกล่าว ตามมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง
กำหนดให้รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่าง
ทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันพลังงานไฟฟ้าถือเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน
ประกอบกับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งถือเป็นพลังงานทดแทน
ประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเป็นพลังงานสะอาดที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ โดยมีเซลล์แสงอาทิตย์
หรือโซลาร์เซลล์ (Solar Cell) เป็นอุปกรณ์ในการเปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยสนับสนุน
และส่งเสริมให้ประชาชนทั้งในชุมชนเมืองและในพื้นที่ชนบทห่างไกลที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้สามารถเข้าถึงไฟฟ้าได้
แต่เนื่องจากแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอาจยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อ
ประชาชนที่มีความประสงค์จะทำการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาที่อยู่อาศัยของตนเองเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย
ด้านไฟฟ้าในระยะยาว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
มาตรา ๒๓๐ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๒๒ (๓) และมาตรา ๓๕ ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเรื่องดังกล่าว เพื่อจัดทำรายงานพร้อมข้อเสนอแนะ
ให้คณะรัฐมนตรีทราบตามหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป

/ ประธาน ...

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงจากการชี้แจงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริงและการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานของรัฐ และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้รัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยพลังงานไฟฟ้าถือเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ดังนั้น รัฐจึงมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญที่จะต้องจัดหรือดำเนินการให้ประชาชนมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง ซึ่งการสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนติดตั้งโซลาร์เซลล์ที่เป็นอุปกรณ์ในการเปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์ที่เป็นพลังงานสะอาดและไม่ก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นพลังงานไฟฟ้าจะทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการใช้พลังงานไฟฟ้า และประชาชนในพื้นที่ห่างไกลที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้สามารถเข้าถึงพลังงานไฟฟ้าได้อย่างทั่วถึงตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนสามารถติดตั้งโซลาร์เซลล์ได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยการลดขั้นตอนความยุ่งยากในการติดตั้งโซลาร์เซลล์ของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจากการแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวพบว่า หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการเพื่อลดขั้นตอนปัญหาความยุ่งยากในการขอติดตั้งโซลาร์เซลล์ของประชาชนในบางส่วนแล้ว แต่ปัจจุบันก็ยังมีปัญหาอุปสรรคในการขอติดตั้งโซลาร์เซลล์ของประชาชนอยู่ อันอาจถือได้ว่าเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ของรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๒ (๓) และมาตรา ๓๕ เสนอรายงานพร้อมข้อเสนอแนะเรื่อง ปัญหาการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคา ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. ด้านแนวปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑) เสนอให้กระทรวงมหาดไทย โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง เร่งรัดการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้การติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาอาคารอยู่อาศัยที่มีขนาดพื้นที่หรือมีน้ำหนักรวมไม่เกินตามที่กำหนดซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร ไม่ถือเป็นการดัดแปลงอาคาร โดยไม่ต้องมีผลการตรวจสอบและรับรองโดยวิศวกรโยธา และไม่ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบก่อนดำเนินการ เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติที่อาจสร้างภาระเกินความจำเป็นแก่ประชาชน รวมทั้งให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเทคโนโลยีโซลาร์เซลล์ในปัจจุบันที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ ในระหว่างการปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงดังกล่าว กระทรวงมหาดไทย โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ร่วมกับการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมีหนังสือแจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติในการรับแจ้งการติดตั้งโซลาร์เซลล์ตามกฎกระทรวงดังกล่าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วต่อไป

๒) เสนอให้สำนักงาน กกพ. พิจารณานโยบายที่เหมาะสมเพื่อลดขั้นตอนที่ประชาชนต้องแจ้งการผลิตไฟฟ้าจากการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาบ้านต่อสำนักงาน กกพ. ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดประเภท ขนาด และลักษณะของกิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๒ และประกาศคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เรื่อง การกำหนดให้กิจการพลังงานที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเป็นกิจการที่ต้องแจ้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกตามความในมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ เช่น การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้การผลิตไฟฟ้าจากการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาบ้านเป็นกิจการที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องแจ้งต่อสำนักงาน กกพ. หรือการจัดทำระบบเชื่อมโยงข้อมูลกันระหว่างสำนักงาน กกพ. กับการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย แล้วให้การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่ายซึ่งมีข้อมูลของประชาชนที่ติดตั้งโซลาร์เซลล์เพื่อผลิตไฟฟ้าและได้มีการยื่นขอเชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้าอยู่แล้วจัดส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่สำนักงาน กกพ. เพื่อเก็บรวบรวมเป็นข้อมูลสถิติแทน

๓) เสนอให้การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย (กฟน. และ กฟภ.) พิจารณานโยบายในการเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานตรวจสอบการเชื่อมต่อระบบโครงข่ายไฟฟ้าให้เพียงพอต่อการรองรับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มอัตราค่าจ้าง การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ส่วนงานอื่นเพื่อให้เข้ามาช่วยส่วนงานที่มีปริมาณงานมาก หรือการมอบหมายหรืออนุญาตให้เอกชนหรือบุคคลภายนอก (outsourcing) ที่มีความเชี่ยวชาญ เข้ามาช่วยดำเนินการ รวมถึงร่วมกับสำนักงาน กกพ. ในการจัดทำและพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสำนักงาน กกพ. กับการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย

๒. ด้านการกำหนดมาตรฐานแผงโซลาร์เซลล์

เสนอให้ สมอ. ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผลิตภัณฑ์แผงโซลาร์เซลล์ทั้งที่ผลิตในประเทศไทยและที่นำเข้ามาจากต่างประเทศมีมาตรการที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพมาตรฐานที่สูงกว่าในปัจจุบันที่ สมอ. กำหนดให้เป็นมาตรฐานทั่วไป ซึ่งผู้ผลิตในประเทศไทยเท่านั้นที่สามารถยื่นขอการรับรองคุณภาพได้ตามความสมัครใจ เช่น การพิจารณากำหนดให้เป็นมาตรฐานบังคับเพื่อให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้าและผู้จำหน่ายต้องผลิต นำเข้า และจำหน่ายแต่เฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตรวจสอบรับรองว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดเท่านั้น หรือการหารี้อย่างร่วมกันระหว่าง สมอ. กับ การไฟฟ้าฝ่ายจำหน่าย (กฟน. และ กฟภ.) เพื่อพิจารณาจัดทำรายชื่อผลิตภัณฑ์แผงโซลาร์เซลล์ (Solar Panel List) ที่ผ่านการทดสอบจากสถาบันหรือหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับ และการไฟฟ้าฝ่ายจำหน่ายสามารถใช้เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้มีการเชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้าได้ ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับผลิตภัณฑ์อินเวอร์เตอร์ที่ผ่านการขึ้นทะเบียนของ กฟน. และ กฟภ. (Inverter List) หรือโดยวิธีการอื่นที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนผู้บริโภคว่าแผงโซลาร์เซลล์ที่นำมาติดตั้งใช้งานเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัย

๓. ด้านมาตรฐานผู้ติดตั้ง

เสนอให้สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานอาชีพ หรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพลังงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อพิจารณากำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาบ้านที่เป็นมาตรฐานกลาง ซึ่งได้รับการออกแบบจากคณะทำงานที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขาเกี่ยวข้อง มีเนื้อหาครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานสำหรับสถาบันที่จัดฝึกอบรมทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทำให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาบ้านอย่างถูกต้อง ปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการเลือกใช้แผงโซลาร์เซลล์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เป็นไปตามมาตรฐาน โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถได้รับใบรับรองที่แสดงถึงความรู้ความสามารถในการติดตั้ง ซึ่งจะช่วยให้เกิดความปลอดภัยและความเชื่อมั่นแก่ประชาชนที่มีต่อผู้ปฏิบัติงานด้านการติดตั้งโซลาร์เซลล์ รวมทั้งช่วยเพิ่มความปลอดภัยและลดระยะเวลาในการตรวจสอบความถูกต้องของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของการไฟฟ้าด้วย

๔. ด้านการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

เสนอให้กระทรวงพลังงาน สำนักงาน กกพ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำคู่มืออธิบายเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับพลังงานแสงอาทิตย์ ตลอดจนขั้นตอนและรายละเอียดในการติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขอติดตั้งโซลาร์เซลล์บนหลังคาบ้านที่เข้าใจง่าย รวมทั้งดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลดังกล่าวผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อออนไลน์ แอปพลิเคชันบนมือถืออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์จากพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายด้านไฟฟ้าในระยะยาวต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต)

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักตรวจสอบหน้าที่ของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๙๒๘๘

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๗๔

www.ombudsman.go.th